

Natuurhistorisch Maandblad

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

Hoofredacteur: G. H. Waage, Prof. Pieter Willemsstraat 41, Maastricht, Tel. 3605. — Mede-redacteurs: Jos. Cremers, Canne-België, Dr. H. Schmitz, Ad. Hitlerplatz 41, Steyr O.D. R. Geurts, Echt. — Penningmeester: Mr. G. van Spaendonck. Postgiro 125366 ten name v.h. Nat. hist. Gen., Maastricht.

Verschijnt Vrijdags voor de Maand. Vergad. van het Natuurhistorisch Genootschap (op den eersten Woensdag der maand) en wordt aan de Leden van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg gratis en franco toegezonden. Prijs voor niet-leden f 6.00 per jaar, afzonderlijke nummers voor niet-leden 50 cent, voor leden 30 cent. Jaarl. contributie der leden f 3.50. Auteursrecht voorbehouden.

Adreswijziging en opgave nieuwe leden, benevens alle correspondentie over publicaties in het Natuurhistorisch Maandblad aan den Secretaris, Prof. Pieter Willemsstraat 41, Maastricht.

INHOUD: Aankondiging Maandelijksche Vergadering op Zaterdag 13 Jan. a.s. — Nieuw lid. — Verslag der Maandelijksche Vergadering op Zaterdag 2 Dec. 1944. — Jos. v. Boven. Voorloopige mededeeling over de Mierenfauna van de Belgische Maasvallei. — A. Stärcke. Determineertabel voor de werksteerkaste der Nederlandsche mieren. (Slot). — Inhoud 33en Jaargang (1944) van hht Natuurhistorisch Maandblad.

De maandelijksche vergadering heeft plaats op Zaterdag 13 Januari te 14.15 uur in 't Museum.

NIEUW LID.

Mevr. E. Burgler-Jeszó, Markt 58, Geleen.

VERSLAG DER MAANDELIJSCHER VERGADERING OP ZATERDAG 2 DEC. '44.

Aanwezig de dames: W. v. d. Geyn, H. Beljaars, M. Kofman-Kamminga, M. Chambille en A. Nouwen, benevens de heeren L. Grossier, M. Mommers, L. Nyst, A. v. Wouw, H. Koene, L. Leysen, J. Fruytier, J. Willems, H. Korteboos, J. Schulte, J. v. Boven, R. Kofman, L. v. Noorden, W. v. Lith, P. Wassenberg, L. Grégoire en G. Waage.

De heer Grossier opent de vergadering en verleent 't woord aan den heer Schulte, die spreekt over:

Oorlog en Sexe-ratio.

Ten gevolge van den oorlog is het bevolkingsvraagstuk meer dan ooit acuut geworden.

Het is bijna 150 jaar geleden, dat Malthus daarover zijn geschrift: „An essay on the Principle of Population” in het licht gaf, eerst anoniem en in 1803 in tweede uitgave onder zijn eigen naam. Spr. geeft er een min of meer vermakelijk voorbeeld van, hoe ook in onzen tijd sommige schrijvers zich weer achter een deknaam verschuilen.

Een onderdeel van het bevolkingsvraagstuk is het probleem van de quantitative verhouding der geslachten of de sexe-ratio.

Zoals men weet, wegen, globaal gezien, de beide sexen in aantal min of meer tegen elkaar op en laat zich dat door onze kennis aangaande geslachtsbepaling goed verklaren.

Bij de geboorte is er echter een overwicht van het mannelijk geslacht; er worden in het algemeen 105 à 106 jongens op 100 meisjes geboren; men zegt, dat de sexe-ratio of de masculiniteit (Bertillon) bij de geboorte 105 à 106 bedraagt.

Nu zijn er verscheiden factoren, die op deze verhouding invloed uitoefenen. Als zoodanig kan men noemen den maatschappelijken stand, de burgerlijke staat, het rangnummer bij de geboorte, de woonplaats (stad of land) en ten slotte den politieken toestand (oorlog of vrede).

Dit punt heeft reeds lang sprekers aandacht, doch het is hem pas na den vorigen wereldoorlog gebleken, dat er daarover nauwkeurige gegevens vallen te vermelden, gegevens, waarover de gedachtenwisseling nog gaande was, toen helaas een andere wereldoorlog weer voor de deur stond.

Spr. geeft nu een aantal statistische uitkomsten als boven-individuele ervaring aangaande de des-

tijds oorlogvoerende landen. Aan beide zijden van de scheidingslijn bleek in de jaren tijdens en na den oorlog de masculiniteit duidelijk te zijn verhoogd. Zoo werden er in Duitschland in 1919 op 100 meisjes 108,5 jongens en in Frankrijk 107,6 jongens ter wereld gebracht. Een dergelijke verschuiving viel er over de geheele lijn waar te nemen, niet evenwel in de neutrale landen.

Het is moeilijk, daaromtrent een natuurwetenschappelijke, biologische verklaring te geven, aangezien daarbij tal van factoren zich doen gelden, die buiten het terrein der natuurwetenschappen vallen.

Toch is er wel iets over te zeggen en dan kunnen een drietal factoren worden genoemd, namelijk:

1. De reactie van het vrouwelijk organisme (meer zuur of meer alkalisch);
2. Onthouding en de daling van het aantal abortus;
3. Algemeene versobering en de gunstige uitwerking daarvan op het baringsbeloop.

Al deze drie omstandigheden kunnen de masculiniteit doen stijgen.

Een en ander wordt door spr. nader toegelicht.

Er zijn gegevens, nu reeds, die een stijging van de masculiniteit ook in dezen oorlog, en er na, waarschijnlijk maken. Maar deze wereldoorlog heeft andere aspecten dan de vorige (totale oorlog!).

Doch het zal zaak zijn, aldus spr. om na deze tweede wereldtragedie vollediger en nog nauwkeuriger gegevens te verkrijgen, om dit vraagstuk meer uit het terrein der phantasie te brengen op dat der wetenschap. Spr. herinnert in dit verband aan het woord van Macbeth tot zijn resolute wederhelft:

„Bring forth men-children only!

For thy undaunted mettle should compose nothing but males...”

Deze zienswijze, een psychologische verklaring, vindt ook nu nog aanhangers in (en buiten?) de leekenwereld; een wetenschappelijke grondslag valt daarvoor echter niet te geven.

Hierna vraagt de heer Waage naar de beteekenis van een aantal Maastrichtse planten- en diernamen.

De volgende vergadering zal plaats vinden Zaterdag 13 Januari, in verband met het feest van Drie Koningen.

VOORLOOPIGE MEDEDEELING OVER DE MIERENFAUNA VAN DE BELGISCHE MAASVALLEI.

door

Jos. v. Boven.

II.

Leptothorax interruptus Schenck

Van deze, voor het Maasdal algemeene mier (Bonderdrit), vond ik vele nesten te Godinne, Houx, Bioul en Yvoir. De nesten waren meestal druk bevolkt, over het algemeen 80-90 ♂♂.